

Sosvet: soglasje in zapleti

Minula seja sosveta za Slovence pretekli ponedeljek v Celovcu je potekala dokaj nasprotujoče si, soglasja in zapleti so si sledili v gosjem redu. Kot pomemben korak naprej je treba oceniti soglasen in pozitiven sklep sosveta, v katerem predlaga avstrijskemu parlamentu sprejem ustavnega določila, s katerim se Avstrija priznava k svoji zgodovinski zrasli etnični, jezikovni in kulturni raznolikosti. Prav tako soglasno je bil ustanovljen pododbor sosveta, v katerem bo skušali uskladiti predloga za reformo zakona o narodnostnih skupnostih, to sta tako imenovani papir Khola in Kostelke ter temeljni zakon Narodnega

sveta. Še v juliju naj bi bil konsenz izformuliran. Do prvega nesoglasja med Slovenci je prišlo pri predlogih Narodnega sveta o razširitvi odredb o dvojezični topografiji in slovenščine kot uradnem jeziku, (za slednjo je pomemben rožeški primer), ker na eni strani urad zveznega kanclerstva ni izdelal zahtevane strokovne ekspertize in ker se je na drugi strani pokazala realna možnost, da se v to odločitev konstruktivno vključijo politične stranke. Zato je bil sprejet večinski sklep (NSKS je glasoval proti), da se bo v naslednjih mesecih sosvet pogovarjal s predstavniki dvojezičnih občin in slovenskih prosvetnih društev,

najkasneje do vigredi 1997 pa bo sosvet potem sprejel ustrezne sklepe.

Šele prejšnji petek je NSKS vložil in razposlal svoj predlog o zajamčenem mandatu vključno s predlogom v zadevi Glasbene šole in otroških vrtcev (o obeh predlogih je sosvet že pozitivno sklepal) ter glede uvedbe diakritičnih znakov čšž v računalniških napravah deželne uprave. Zaradi časovne kratkoročnosti in ker trenutno iz pravnih razlogov ni izgledov za samostojni mandat, je sosvet razpravo preložil na naslednjo sejo. Zaradi tega je podpredsednik sosveta Marjan Pipp najavil, predlog, da naj Narodni svet zapusti sosvet.

Slovesno je bilo odprto letošnje Koroško poletje v Osojah. V vrsti častnih gostov tudi predsednika Kučan in Klestil

Že 27. koroško poletje

Pretekli četrtek je bila ob številni udeležbi publike ter visoke politične prominence – navzoči so bili predsednik RS Milan Kučan in njegov avstrijski kolega Thomas Klestil, ministra Scholten in Schlüssel ter najvišji politični predstavniki Koroške z deželnim glavarjem Zernattom na čelu.

V čudovitem ambientu skoraj 1000 let starega samostana je intendantka Gerda Fröhlich s svojimi sodelavci pripravila pester otvoritveni spored. Z branjem so prikazali skoraj tisočletno zgodovino tega znamenitega samostana ob Osojskem jezeru, pikre komentarje o političnem dogajanju v zvezi s samostanom in festivalom pa je pripeljal »norec« Andy Hallwaxx.

Vsi slavnostni govorniki so v svojih nagovorih čestitali intendantki

Gerdi Fröhlich in se zahvalili za njeno zavzeto delovanje v stičišču treh kultur, kar je za Koroško, pa tudi za vso Avstrijo izredno pomembno.

Deželni glavar Zernatto je v svojem govoru pozitivno ocenil razvoj dobrososedskih odnosov z Republiko Slovenijo in čestital predsedniku RS Milanu Kučanu k 5. obletnici samostojne državnosti ter k podpisu pridružitvene pogodbe z EU. Zagotovil je Republik Sloveniji vso podporo v njenem prizadevanju za pristop k EU. Zernatto je z zadovoljstvom ugotovil, da je mirno sožitje na Koroškem možno in da ima kultura veliko poslanstvo v prekomejnem sodelovanju ter poglobljanju stikov med obema državama.

Avstrijski predsednik Thomas Klestil je dejal, da se mora Avstri-

ja odpirati na vzhod in jugovzhod, kjer so v zadnjih letih nastale mlade demokracije, katerim je treba posvetiti še več pozornosti. Dunaj je poleg Pariza in Bonna izredno pomemben pol, katerega se ne sme zanemarjati. Čestital je mladi republiki Sloveniji k njenim uspehom na poti v skupno Evropo. Apeliral je na avstrijske državljane da naj se v večji meri zanimajo za sosede in da iščejo pogovor, ki je podlaga za boljše razumevanje in stabilnost v tem delu Evrope. Glede sožitja obeh narodnostnih skupnosti na Koroškem je Klestil dejal, da so se medsebojni odnosi izboljšali kar je zelo pozitivno. Koroška je dežela več kultur in Osoje s festivalom veliko prispeva k čudoviti evropski raznolikosti.

m. š.

Ob 52. obletnici padle Domnove čete bo

XVII. pohod na Komelj in spominska svečanost

v nedeljo, 14. julija '96

Na voljo sta dve različni dolgi poti in sicer:

1. Zborni mesto pri Apovniku na Borovju števil. 32. Apovnikova hiša je ob cesti, ki vodi iz Pliberka proti Holmecu. Odhod je ob 9.30.
2. Za tiste, ki ne zmorejo cele poti peš, je zborni mesto pri gostilni Pistotnik na Komlju ob 11.30. Ob 13. uri je zborni mesto pri spomeniku in spominska svečanost. Sledi maša in družabno srečanje pri Štibarju.

Pohod in prireditev bosta ob vsakem vremenu! Za malico in pijačo bo poskrbljeno!

Prireditelji: ZKP, p. o. Pliberk, SPD »Edinost« v Pliberku

PODJETJE BELA PRI MIKLAVČEVEM:

Žarek upanja v dolini Bele

Konjunktura je na Koroškem trenutno v hudi krizi. Tega ne izkazujejo le podatki raznoraznih raziskovalnih inštitutov, ampak tudi najnovejša statistika Gospodarske zbornice. Predvsem obrt in rokodelske panoge se otepajo težav. V primerjavi z lanskim letom se je razvoj še dodatno zaostрил in več kot 50 odstotkov obrtnikov in rokodelskih delavnic ter gradbenih podjetij računa, da bo raven naročil še padla.

Žarek upanja

Zato je, ne samo zaradi teh vesti, pa vendarle tudi, tem bolj razveseljivo dejstvo, da je v občini Žitara vas začelo obratovati novo podjetje BELA, družba z omejenim jamstvom. Svoj sedež in produkcijo ima BELA v tovarni bivšega mešanega podjetja IPH v Miklavčevem, ki je, kakor smo v Slovenskem vestniku obširno poročali, šlo v stečaj, s katerim pa BELA nima nobenega opravka ali zveze, kar poslovodstvo posebej naglašaja.

Že ko je IPH šla v stečaj, so krožile vesti o ustanovitvi nove družbe oz. nasledstvenega podjetja. Šele, ko se je po dolgem in temeljitom premisleku okorajžilo šest družabnikov, da bo ustanovili novo podjetje, se je pokazal prvi resni svit upanja v žitarski temi brezposelnosti.

Konec aprila 1996 je bila ustanovljena družba BELA za predelovanje lesa, sredi maja pa so delavci ponovno napustili stroje v halah bivše IPH in konec je bilo tudi nejasnosti oziroma špekulacij o usodi poslopja in strojev.

Naročila, naročila

Kot je povedal poslovodja podjetja Walter Gutovnik, so knjige z naročili polne, zlahka bi prodali več robe kakor je trenutno sploh zmorejo producirati. Da bojo v prihodnje kos povpraševanju in potrebni večji produkciji, pri BELI že načrtujejo nastavitve dodatnih sodelavcev. Poprej pa bojo izvedli in zaključili večmilijonsko investicijo za nabavo novih strojev, kot so to stiskalnice, sušilnica in podobno. Vsekakor pa naj bi sredi prihodnjega leta število sodelavcev naraslo na trideset. Za kraj, ki je zaradi stečaja vodilnega lesnopredelovalnega obrata, kar je IPH bila, še pred nedavnim bil v gospodarski agoniji, to niso slabi izgledi.

V BELI izdelujejo polprodekte iz najbolj kakovostnega lesa iglavcev kot doba, jesena, javorja in bukke za gradbeništvo in montažne hišice. Odjemalci so gradbena in montažna podjetja v Avstriji, Nemčiji, Švici in Italiji. V Evropi je povpraševanje po teh izdelkih tudi zato zelo veliko, ker jih proizvaja le nekaj firm. In prav v to tržno luknjo je po izdatni tržni analizi in z zahtevno podjetno filozofijo, da šteje samo kakovost, ter s primernim uspehom prodrla BELA. Ves potrebni les uvažajo iz drugih evropskih držav, ker v Avstriji zaradi klimatskih pogojev robe te kakovosti ni.

Ta les sekajo pozimi in popolnoma jasno je, da je v najkrajšem času razprodan. Ker pa je bila BELA ustanovljena »še« sredi leta, je letos zamudila najugodnejši kupni rok. Prihodnje leto se ji to ne bo več zgodilo, ker bo nastopila že kot resen trgovski partner.

BELA je razveseljiv primer podjetniške korajžbe zasebnikov v slabih časih in gospodarsko šibkem okolju. Če danes Gospodarska zbornica bolj kot prej zahteva, da so poleg te korajžbe in poguma do privatnih investicij potrebne tudi javne podpore, potem dežela ne bo mogla mimo tega, da bo primerno šla na roko novi firmi pri Miklavčevem.

Franc Wakounig

Sosvet za slovensko narodno skupnost je na pretekli seji soglasno sprejel sklep, da predlaga avstrijskemu parlamentu sprejem ustavnega določila, s katerim se Republika Avstrija prizna k svoji zgodovinski zrasli etnični, jezikovni in kulturni raznolikosti. Glede nadaljnjih predlogov za reformo zakona o narodnostnih skupinah (predlog Kostelka/Khol ter temeljni zakon NSKS) je sosvet tudi soglasno ustanovil pododbor, ki naj bi usklajal oba predloga, tako da bi tudi v tem vprašanju prišlo do čim širšega soglasja sosveta.

V vprašanju razširitve odredb o dvojezičnih napisih in o slovenščini kot uradnem jeziku je sosvet po daljši razpravi sprejel pomemben sklep:

KOMENTAR

Piše dr. Marjan Sturm

dosežemo širok konsenz, ki bi vsekakor prej omogočil kon-

odbor razpravo o reformi volilnega reda že zaključil in niti ni bil pripravljen sprejeti 5-odstotne klavzule za vstop v deželni zbor, kaj šele, da bi sprejel nižjo, ki bi omogočila zastopstvo narodne skupnosti v deželnem zboru. Predstavniki dežele so obvestili javnost ter najvišje predstavnike Republike Slovenije, da se deželnozborske stranke niso mogle dogovoriti glede zastopstva manjšine v deželnem zboru. Kdor je hotel, je lahko to prebral v dnevnem časopisu.

Predstavniki strank zaradi kratkoročnosti niso bili pripravljeni razpravljati o teh predlogih in so predlagali preložitve teh tem na naslednjo sejo. Sosvet je ta predlog z večino glasov sprejel.

Sosvet soglasno za ustavno določilo

sosvet bo v naslednjih mesecih vodil pogovore z občinskimi predstavniki dvojezičnih občin ter s predstavniki slovenske narodne skupnosti v dotičnih občinah. Predstavniki političnih strank v sosvetu so potrdili, da se bodo v teh pogovorih zavzeli za razširitev omenjenih odredb. Na podlagi teh razgovorov bo sosvet sprejel ustrezne sklepe, najkasneje do spomladi leta 1997. S tem je zagotovljeno, da to vprašanje ni z dnevnega reda sosveta. Nasprotno, obstaja možnost, da v tem vprašanju

struktivno rešitev kot pa takojšnje glasovanje, ki bi imelo za rezultat, da bi le predstavniki ZSO, NSKS in cerkve glasovali za, stranke pa proti.

Tri dni pred sejo sosveta je NSKS vložil štiri predloge: predlog za zajamčen mandat v deželnem zboru, dva predloga, o katerih je sosvet že pozitivno sklepal ter predlog, da naj bi deželna uprava uvedla v svoje computerske naprave diakritične znake š, ž, č.

Predlog glede zajamčenega mandata je v toliko smešen, ker je ustavni odbor deželnega

Predstavniki NSKS so spet enkrat napovedali, da bodo zaradi tega izstopili iz sosveta. To pravico imajo. Toda napovedanih revolucij ponavadi ni.

Eskalacija odnosov znotraj sosveta seveda ni pametna – enostavno zato, ker (zaenkrat) ni alternative. Od šestih avstrijskih manjšin le NSKS očitno odklanja sosvet kot posvetovalni organ.

Ravnanje predstavnikov NSKS v sosvetu me spominja na naslov filma Jamesa Deana: *Denn sie wissen nicht, was sie tun*.

Bivša IPH je ponovno zaživela kot »BELA«. Poročilo na prvi strani

ODPLAKE

Koroška na zadnjem mestu

Medtem ko je v ostalih zveznih deželah stopnja kanalizacije zelo visoka (Goriška ima 90-odstotno kanalizacijo, avstrijsko poprečje znaša 72 odstotkov!), pa je Koroška s 56 odstotki na zadnjem mestu v Avstriji.

Na posvetu so sodelovali tudi pristojni uradniki za vodno gospodarstvo ter vodno in energetsko pravo in bili deležni ostre kritike nekaterih županov. Zahtevali so od pristojnih uradnikov dežele in okrajnih glavarstev stvarno in kompetentno informiranje in hitrejšo obdelavo posameznih občinskih projektov v zvezi s kanalizacijo oziroma čiščenjem odplak. Na posvetu so bili nekateri župani začuden nad izjavo, da so po-

leg centralne kanalizacije z zakonom dovoljene decentralne kanalizacijske naprave, predvsem v tistih krajih z redko naselitvijo.

Veliko skrbi dela županom in občanom stroškovna plat kanalizacijskih projektov, nekatere občine pa okvirnih konceptov sploh še nimajo.

V zvezi s Podjuno in s Podjanskim poljem je Sicklova dejala, da po najnovejši študiji, ki jo je dala narediti deželna vlada, voda oziroma potoki in reke z območja Pece vsi ponikajo v talnico Podjunskega polja in da ne morejo služiti kot »Vorfluterji« za decentralne oziroma biološke čistilne naprave.

Načrt Koroške je zvišanje kanalizacije na 85 odstotkov. m. š.

Na celovski univerzi so v ponedeljek, 1. julija in torek, 2. julija, bili stereotipi v središču razpravljanja. Znanstveniki, v glavnem zgodovinarji, sociologi in jezikoslovci iz Avstrije, Slovenije, Italije in Nemčije so v raziskovalnem pogovoru obravnavali nacionalne stereotipe v bivši Jugoslaviji.

Analizo stereotipov je prevzel Andreas Moritsch, ki je preko definicije iskal vzroke in delovanja nacionalnih stereotipov.

Ker posameznik ni zmožen pregledati sveta in mehanizmov, ki stojijo za našo družbo, se poslužijo stereotipov, ki mu nudijo poenostavljene miselne obrazce. Stereotipi so zrasli iz zgodovine in človeka spremljajo že od otroških let. Ob tej priložnosti je Moritsch samokritično opomnil, da so zgodovinarji pogostokrat odgovorni za posredovanje stereotipov. Vsak človek potrebuje v sklopu družbe, v kateri živi, svojo edinstveno identiteto. Avto- in heterostereotipi polarizirajo in vestno skrčijo realnost. Za te vrste stereotipov so etnična obeležja, kot n. pr. jezik ali rod, najbolj primerna. Narodna zavest je s pomočjo takih stereotipov bolj enostavna in lažje pregledna.*

Ista nacionalna zavest pri vsakem posameznem pripadniku naroda ni naravno stanje. To dosežeš lahko samo s silo in z izključevanjem v manjšine. Iz tega raste nacionalizem najhujše vrste, tako Moritsch.

»Stereotipi so pravzaprav karikature«

Theodor Domej iz Celovca in Alenka Puhar iz Ljubljane sta njihova predavanja posvetila karikaturam. Gospa Puhar je dokumentirala etnične stereotipe v Jugoslaviji 1980-1990 iz vidika umetnikov karikature in risbe. Theodor Domej je dal karikaturam pomen katalizatorja težav. Raziskoval je historičen material o propagandi okoli plebiscita, medvojne časa, druge svetovne vojne, dvojezičnih krajevnih označb in štetja Slovencev na Koroškem. Medtem ko je bila propaganda ob začetku tega stoletja naslonjena bolj na živalski svet, to se pravi, živali so bile nosilec sporočil z negativnimi asociacijami, je dobila v teku časa cerkveno-mitološke (hudič in angel) in spolne (zapeljive ženske) sestavine. V ospredju so bili prototipi, vendar sčasoma je agresija pojednala in nacionalni kolektivi niso bili več prisotni, marveč konkretni človek kot n. pr. politik.

3. RAZISKOVALNI POGOVORI '96

Nacionalni stereotipi

»Napetost med ortodoksnimi in katoličani ima historično dimenzijo«

O temi stereotipi in religioznosti sta predavala Alois Mosser z Dunaja in Christian Hannick iz Würzburga. Mosser se je posvetil religioznosti in cerkvenosti v kontekstu z nacionalno zavestjo. Mosser je menil v svojem predavanju, da je ob iskanju nacionalne identitete v bivši Jugoslaviji za Bosanca, Srba in Hrvata najbolj važna veroizpovedna identiteta. Pri čemer je treba reči, da so cilji cerkvenosti in religioznosti podobni nacionalnim.

Stereotipi že iz leta 1900 so odgovorni za današnje napetosti v bivši Jugoslaviji, je mnenje »jugoslavista« Hannicka, ki je raziskoval veroizpoved in stereotipe v bivši Jugoslaviji. Stereotipi religiozne in veroizpovedne vrste izvirajo iz vzgoje in so globoko zasidrani v veri.

»Morilski bajazzo – zavzemajoči barbar«

Ta dva stereotipa med Slovenci in Italijani v Dalmaciji sta stara in močno zakoreninjena – še v

današnjem času. Kriza med Slovenijo in Italijo je v aktualni politiki očitna. Jože Pirjevec iz Trsta je za to navedel primer: ko je Italija izrekla veto proti članstvu Slovenije v Evropski uniji, je bilo v Trstu slišati, da se brez varnih meja sosednji barbar že pripravlja na osvajanje, in to konec 20. stoletja!

Slika Slovana se je med Italijani spremenila od dobrodusnega divjega človeka v možnega napadalca. Ta diskrepanca v mišljenju je Italijanom ostala, tako Pirjevec, kajti še danes velja Slovan samo tako dolgo kot dobrodušen divjak, dokler ne zahteva osvoboditve, kajti potem je barbar. Tudi Slovenci uporabljajo stereotipe za Italijane. Tako n. pr., da so slabi vojaki, da Italijani nimajo zgodovinske zavesti in da so nevarni harlekini z bodalom v žepu. Zadnji stereotip izvira iz časa Mussolinija.

»Etnofobija pri Slovencih«

Slovenija je v jugoslovanski konfederaciji že od nekdaj zavzemala posebno mesto, je v svojem predavanju utemeljil Niko Toš iz Ljubljane. Toš se

je bližal tematici: »jugoslovanski nacionalni stereotipi pri Slovencih« preko socialno psihološke poti. Že dolgo pred ostalo Jugoslavijo je Slovenija iskala svojo lastno identiteto. Prednost Slovenije je bila v tem, da je imela bolj enotno sociokulturno življenje in vero. Slovenija se je že dalj časa usmerjala proti zahodu. Zato je bila potrebna tudi čisto slovenska zavest, ki se je odmejala od ostale Jugoslavije. Iz tega je nastala tako imenovana etnofobija proti Srbom in Hrvatoma, meni Toš. Dviganje pomembnosti slovenskega jezika, zagotavljanje kulturnih pravic, tja do samostojne države je bila pot Slovenije. Iz tega je nastala pretirana slovenska zavednost, ki je imela v prelomnem času tudi zelo agresivne in negativne izgrede.

Vsak človek zase si osvoji stereotipe, ki njegovo osebo utemeljujejo in ga odmejujejo proti drugemu. Problem stereotipov nastane, če se jih v boju proti drugim, tujim, nepriljubljenim instrumentalizira in tako budi nacionalizme, ki so glavni vzrok vojn.

katja weiss

SVEČANO ODKRITJE SPOMENIKA IZSELJENCEM NA RADIŠAH

Znamenje človeškega dostojanstva in spomin na čas nasilja

Za tiste, ki so obkrožili spomenik, je le-ta postavljen: za mladino

51 let po vrnitvi slovenskih izseljencev iz nemških taborišč na opustošene domove je končno bil odkrit spomenik, ki spominja na kriminalno in nečloveško nacistično odločitev, da je treba Koroško etnično očistiti, to se pravi, Slovence za vedno in za vselej pregnati iz dežele. Je pa to tudi spomenik vrnitvi izgnanega ljudstva v domovino.

Iz vseh krajev in vasi, odkoder so pač leta 1942 morali pregnanci v tujino, so prišli ljudje na Radiše k odkritju spominskega obeležja, ki ga je ob finančni podpori države, dežele in občin ter slovenskih organizacij in gospodarskih ustanov postavila Zveza slovenskih izseljencev. To zato, da bi, kot je dejal podpredsednik Zveze slovenskih izseljencev (ZSI) Matevž Wieser, »danes in v bodoče dni ostal živ spomin na čase nasilja in krivice, še posebej na zločinski izgon 300 slovenskih družin«.

Slabe izkušnje

Predsednik izseljencev Jože Partl je poudaril, da so izkušnje pri vrnitvi domov, ko so jih v Beljaku hoteli vrniti nazaj v Nemčijo in so jih v Celovcu strpali v jezuitsko kasarno, potrdile izseljence v prepričanju, da »nam bo potrebna organizacija, ki bo zastopala naše interese ob vrnitvi našega imetja ter skrbela za ohranitev naše trpeče izseljeniške zavesti med nami in poznejšimi rodovi«. Omenil je bridko izkušnjo, da so »ob naši izselitvi oz. pregonu nam hitro vzeli našo imovino«, svobodna domovina pa nam našega oropanega premoženja ni hotela nebirokratsko vrniti. Zveza slovenskih organizacij je že pri svoji

ustanovitvi doživela nenaklonjenost avstrijskih oblasti, ki so jo sprva prepovedale in so šele po intervenciji preklicale »brutalni odlok o prepovedi«. Več kot desetletje se je vlekla borba za vrnitev izseljeniškega premoženja tudi v zemljiških knjigah, to pa pomeni, tako Partl, da dogodki v Beljaku ob vrnitvi niso bili naključni, ampak hoteni. To etnično čiščenje pa ni bilo samo volja nacizma, bila je to želja vsega nemško koroškega nacionalizma.

Zapisi, spomini

Izkrivljen odnos Avstrije do slovenskih koroških izgnancev

Jepo« Rehsmanovega očeta iz Ledinc so tembolj dragocene. ZSI pa kljub temu ni zanemarljiva dokumentacijskega dela. Leta 1982, ob štiridesetletnici izгона, je izdala brošuro »Izgnanstvo in upor«, leta 1992 pa s pomočjo Slovenskega znanstvenega inštituta in celovške univerze knjigo »Narodu in državi sovražni«, pri Mohorjevi založbi pa je pravkar izšla knjiga Renate Schönfeldinger »Kärntens slowenische Kinder, die Vertreibung von 1942«.

Celovski cinizem

Sedaj je napočil čas spominskega obeležja. Tu pa se je nad vse mačehovsko zadržala deželna prestolica Celovec. Izseljenci so želeli, da bi spomenik stal v glavnem mestu. Na pisanje ZSI niti odgovora ni dobila in kakor v posmeh je Celovec dal 500 šilingov pod-

komur, razen proti ideji etničnega čiščenja, ki je naj nikjer ne bi bilo več, je roteče dejal Partl. Ta spomenik je obenem spomenik trpljenja koroških Slovencev, kot so to izseljenci, kacetniki, v taboriščih in kacetnih pobiti, slovenski duhovniki, partizani-borci za svobodo. Partl je svoj nagovor zaključil z besedo upanja, da je vsaj na Koroškem in v skupni Evropi čas etničnega čiščenja presežen in je spomenik izročil Radišanom v skrb in da bi ga sprejeli za svojega.

Krivda Koroške

V imenu deželnega glavarja je namestnik vodje deželnega urada ddr. Karl Anderwald izrazil sram in zgroženje nad pregonom slovenskih družin, da je ta načrt nastal na Koroškem in je v deželi bilo premalo ljudi, ki bi se temu zoperstavili.

Žrelski župan Helmut Woschitz pa je posebej omenil vlogo nacistične vaške trojke, to je župana, ortsguppenlajterja in vodje kmetov pri izselitvi slovenskih družin.

Radiški župnik mag. Pep Marketz je pri blagoslovitvi spomenika izrazil globoko misel, da se je treba varovati pozabe, ne zavoljo maščevanja, ampak zavoljo odpuščanja, humanizma in svobode. Kajti vsakdo je odgovoren za svobodo. Spomenik je imenoval znamenje človeškega dostojanstva in da bi postal kraj srečanja in disputa za boljšo prihodnost.

Priznanja

Slovesnost na Radišah je bila pravšnja in primerna priložnost, da se je Zveza slovenskih izseljencev primerno oddolžila prvim odborom in vsem tistim, ki so največ storili za vrnitev izseljeniškega premoženja. Svoje najvišje odličje, priznanje z zlatim znakom, je podelila častnemu članu dr. Mirtu Zwitterju »za vsestransko pomoč slovenskim izseljencem ob vrnitvi iz pregnanstva, pri vračanju njihovih

posestev in pri popravu gmotne in moralne škode«.

Priznanje pa so prejele Milka Erič, roj. Wieser, Milka Hartman, Ika Merva, roj. Kraut, Albina Oswald, roj. Fellacher in Milka Szavitz, roj. Vertič.

Osebo je odlikovanje prevzela le Ika Merwa.

Potomec izseljeniške družine Lambert Pisjak je prebral pretresljiv zapis svojega deda Lamberta o izseljeništvu. Zapis se konča s smrtjo sina Pretija. Marija Gromovnik pa je prebrala prilično pesem.

Za kulturni spored, ki je bil izraz solidarnosti z zatiranimi narodi Evrope in Afrike, so poskrbeli šmihelska godba na pihala, mešani pevski zbor »Radiše« pod vodstvom Nužija Lampichlerja, Smrtnikovi bratje iz Kort ter skupini »Tschuschenkapelle z Dunaja in Ghorwane« iz Mozambika.

Spomenik, ki se kot prst božji dviga v nebo, stoji na čudovito izbranem kraju. Z ene strani ga od daleč obrobajo Karavanke s Peco, Obirjem, Košuto, Kočno, Jeko in Dobračem, na drugi strani pa preleti pogled celovško kotlino z Vrbskim jezerom in Gosposvetkim poljem in seže tja do Osojskih Tur, Vrha, Štalenske gore, Kristofa in Svinjske planine. Od tu je vidna vsa tista domovina, ki so jo izseljenci morali leta 1942 nasilno zapustiti.

Franc Wakounig

Pozdrav Stojšičeve

Ker se zaradi službenih obveznosti ni mogla udeležiti odkritja spomenika preganjanja, je državnozborna poslanka Zelenih Terezija Stojšič telegramsko zaželela prireditvi vse najboljše in se pregnancem zahvalila za njihovo delovanje za demokracijo in antifašizem. Kajti zavzemanje za demokracijo, manjšine in za narodne pravice postaja vse važnejše, bombe so dokaz, da je ozračje postalo hladnejše za vse demokrate v naši deželi.

Priznanja, preden so jih razdelili častnim članom Zveze izseljencev

se kaže tudi v tem, da so na izenačenje z drugimi žrtvami nacizma v Avstriji morali čakati nad štirideset let in da večina pregnancev tega ni dočakala. Po vrnitvi so izseljenci imeli druge skrbi kot postavljanje spomenikov ali spominske zapise, vnovično zaživetje je zavzelo prvo mesto v njihovih prizadevanjih. To je škoda, kajti takrat je bil spomin še svež, a izjeme kot knjiga »Rod pod

pore za gradnjo spomenika na Radišah. Na Radiše so se po besedah Partla izseljenci preselili zaradi neposredne bližine do Celovca, saj je zbirno taborišče aprila 1942 bilo ob Žrelski cesti (tam, kjer je danes tovarna Philips-op. pisca).

Zemljišče sta dala na razpolago SPD »Radiše« in Slovenska prosvetna zveza. Načrt je naredil arhitekt Karel Vouk. Spomenik ni naperjen proti ni-

DOBRLA VAS

Krohot nad »Bahavim vojščakom« na odru

Kako presenetljivo sodoben, nenehno groteskno aktualen je ta MILES GLORIOSUS/Bahavi vojščak starorimskega pisatelja komedij Tita M. Plauta (ustvarjajočega pred 2200 leti), na dobrliški oder postavljen, se pravi: od šest trabantov na oder prinesen, na nosilih, vrednih »svetega« očeta izpred Janeza triindvajsetega Koncilskega in s tamtamom, vrednega trobent in pavk kakega avstrijskega bundesheera.

Nepopisna slika, treba jo je pogledati, videti; poslušati, slišati! Ko da vohaš za zastorom smrtno nevarnega generala Ratka Mladiča, klavca nesrečnega, le da nam samoljubni, z lastno hvalo naphani Miles GLORIOSUS, super nastopač, high gobeždač in mega častihlepnež s svojo domišljavo podpopkovno potenco privabil na odru solze (po)smeha, oni hudodelec v Srebrenici pa samo krvave solze onemoglega bosanskega naroda.

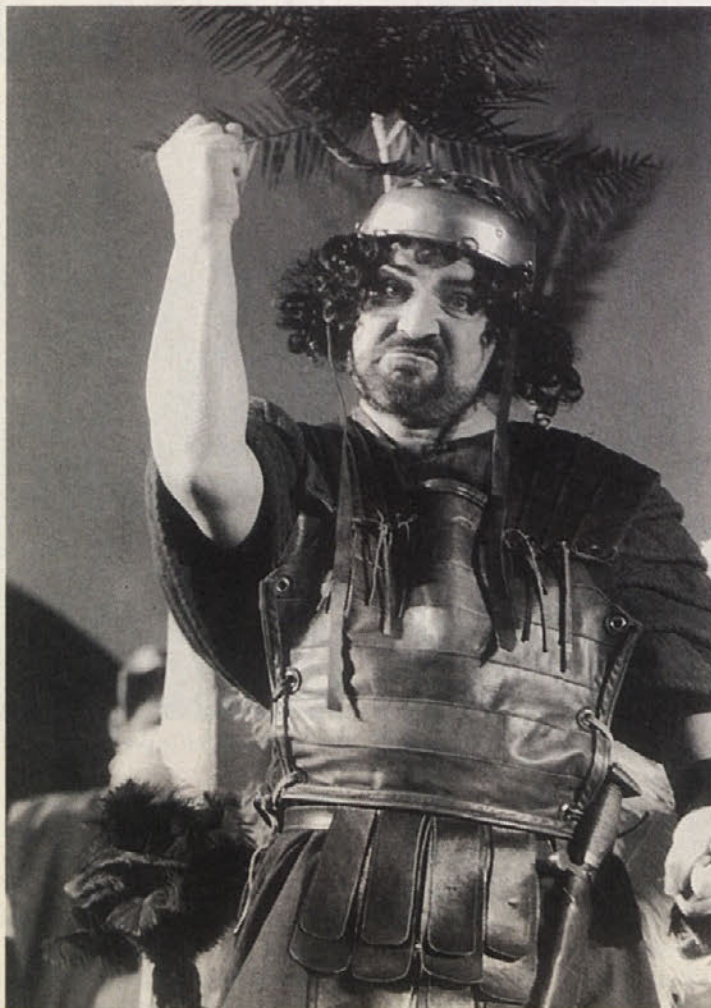
Takšne nepesniške »priglike« in asociacije se ti vsiljujejo v sprostilni komedijantski krohot tam v srednjeveškem zidovju dobrljskega samostana, v zidovju, kjer še zdaj odmevajo biričevi udarci z leskovo palico po golem telesu lepe Prežihove Mete, pankrške matere.

Toda nazaj na oder iznajdljivega režiserja Jörga Schlamingerja: kar je, pa je, mož ima za hrbotom vsako sorto presenečenj za radovedno občinstvo: že kar v predigri ga osupi z latinsko brbrajočim Bahavim vojščakom, v vlogi nekakšnega »konferansjeja«, gledalci pozabijo zapreti usta, saj res, zakaj pa ne, če je pa starorimski vojščak, saj z mimiko in gestikula-

cijo izdatno dopolnjuje tisto svoje nepozabno po rimsko izklobuštrano samohvalo in zmerjanje publike z »barbari«, ker da ne zna Plautovega jezika. Hans Prilasnik, slovenski domačin iz Šentpetra na Vašnjah, se prepričevalno komedijantsko razpištoli, publika ga v zahvalo za ta prolog zasuje s smehom in aplavzom že kar na začetku! Genialen režiser s takšno domisljico! Sicer pa imamo Slovenci na Koroškem tudi Drabosnjakovega Zgubljenega sina, ki v njem avtor na začetku nastopi kot Parolicus ...

Schlaminger je po svoje preuredil in v sočno nemščino besednih iger in namigovanj prelil to v svetu gledališč priljubljeno norčevanje z norčevsko figuro pohvaljenega militarista, političnega bedaka – z otipljivim cikanjem na nič manj tragikomičnega klovna z imenom Benito Mussolini. Kakšen jerek humor s finimi gledališkimi bodljaji na račun katerihkoli velenacionalnih imperialističnih apetitov in agresorjev! Prilasnik v glavni vlogi presenetljivo dobro mojstruje gledališko nemščino.

Premišljuje: zakaj tako vsaksebi – tam v Šentprimozu gledališče pri Dravi, na žalost že predolgo mirujoče – po izredno obetavni začetni fazi v sodelovanju s Petrom Militarvom, tu v Dobrli vasi pa prav tako nadarjeni posamezniki, gledališki zanesenjaki: Schlamingerja in Militarova bi bilo treba skupaj spraviti v duhu toliko opevane, vendar – vsaj na naših odrih – komaj kje vidne multikulturalnosti – z izjemo M. Hintereggerja! Potrebne so nam dvojezične, posebno vesele

Hans Prilasnik kot Miles gloriosus / Bahavi vojščak

igre, saj že sama »konfrontacija« dveh jezikov nosi v sebi naravno dramatično napetost, kako dokazuje te tedne Podlasnik z zgodovinsko enkratno hkratno prisotnostjo latinščine in nemščine. Da ne govorim o prepotrebem razstrupljanju slovenščini na Koroškem še zmeraj nič kaj prijaznega okolja! S slovenskim smehom na odrskih deskah bi se počasi vendarle otajalo marsikatero pranemško zakrknjeno srce.

Toda še enkrat nazaj na dobrliški oder: bahavi vojščak H. Prilasnik ima za stalnega spremljevalca prebrisanega prisklednika in zajedavca, imenovanega Artrotrogus (R. Bachmann), ki svojemu pokrovitelju z neprekosljivim laskanjem, odlično oblikovanim z besedo in gesto, nenehno piha na pokvarjeno dušo. To počenja nič manj spretno kakor Milesov nabriti suženj Palaestrio (H. Murero), pa tudi drugi suženj –

Sceledrus (H. Lechthaler), ki mu je Plautus namenil vlogo nekoliko manj brihtnega, v razvedrilo publike trdoglavega »junaka«. Oba sužnja imenitno obvladata »Pereče« situacije, v glavnem kujeta preplete in zaplete, skratka pleteta mrežo in kopljeta jamo, ki naj se vanjo ulovi pohotni vojaški celák. Miles: njegova priležnica (Andrea Bachmann) ga je že davno sita, zapita zvodnica Vinolentia (Gunvor Drewes) mu posreduje dražljivo hetero (ljubico) Acrotelis (Sigrid Gamsch-Karner), vendar ne za v posteljo, temveč kot udeleženko zarote, tako da Bahavega vojščaka – s pomočjo modrega starca Periplectomenusa (P. Thalhammer) – navsezadnje vendarle z vrvmi zvežejo in v rit sunejo, nič drugače kakor sta storili tista lepa lajdra in njena mati z Zgubljenim Sinom v Drabosnjakovi taberni ... Letu je pohota sramota – v duhu moralizirajočega kmeta iz Korotana – tam, na dvorišču trikrat posvečenega samostana v Dobrli vasi, pa je pohota samo še slepota, ki publiko zabava.

Sicer pa tudi Zgubljeni sin ni od muh: kdo se ne spomni čudovite celovške predstave mariborskega gledališča, ki jo je – po rokopisu iz Čriezpolja – priredil dramaturg Bruno Hartman ...

Sicer pa dovolj besed. Rekel sem že: to igro je treba pogledati, videti, poslušati, slišati! – Treba je malo prej nakrmiti živino pa se zapeljati v Dobro vas. Ne bo žal nikomur. Igrajo vsak torek, četrtek in petek ob 20.30.

Janko Messner

Pričepločevanja po narodnosti se lahko ponovi kjerkoli v Evropi ... (Bogić Bogićević)

K Joklno v Celovcu je prišlo precejšnje število ljudi, ki jih zanimajo dogajanja v Bosni tudi še zdaj, ko so – vsaj uradno – utihnile brzostrelke in se počasi registrira vse razdejanje in strahote balkanske vojne. »Vse« prav gotovo ni pravilno – večja od materialne škode je psihična in moralna. Mednarodne vojaške in civilne organizacije imajo v Bosni in Hercegovini svoje ljudi, ki naj bi pomagali normalizirati življenje civilnega prebivalstva. V septembru bodo volitve v bosanski parlament, te volitve pa je treba še pripraviti. Kako je to težko, s kakšnimi težavami se spopada država, o tem je govoril pri Joklno na povabilo Zveze slovenskih organizacij in delovne skupnosti »Kärnten/Koroška 95« Bogić Bogićević, bosanski Srb, Sarajevčan, danes predsednik socialdemokratske stranke te države. Bogićević je znan kot izredno pronicljiv, inteligenten politk, ki je bil pred razpadom eden od devetih članov pred-

BOSNA PRED VOLITVAMI

Življenje v plastičnih vrečkah

sedstva države Jugoslavije. Njegov glas je bil odločilen, ko je predsedstvo razparljalo o možnosti napada na Slovenijo: pri stanju 4 : 4 je njegov glas odločil v prid Slovenije ...

Bogićević se je izognil pripovedovanju lastnih izkušenj – postregel je s podatki in stvarnimi dejstvi. Vendar: »Pri človeku, ki je preživel strahote Sarajeva, je pesimizem državljanska pravica,« je opisal svoje psihično stanje.

Pomori, pregoni z domov, zasedanje privatne lastnine, skratka nasilje nad posameznikom iz enega samega razloga: ker pripada drugemu narodu ali religiji.

»Ko po Evropi brišejo meje, se združujejo, nastajajo v Sarajevu in v BiH novi zidovi in novi nacionalni rezervati. Ti rezervati nimajo perspektiv. Pred tem smo mislili, da smo dosegli nivo človeških in državljanskih pravic, toda nacionalizem in

šovinizem je v najkrajšem času povzročil nad 200.000 mrtvih, 60 odstotkov prebivalcev je izgnanih z domov in so danes po več kot 100 državah, skupaj okoli 1,25 milijona. Ti ljudje so pospravili svoja življenja v plastične vrečke in se lahko veselijo samo tega, da so še pri življenju. Ostali so brez domovine in brez identitete. To so Palestinci sodobne Evrope.

Evropa ni mogla preprečiti ali pogasiti požara in to velja tudi za Združene narode. Do mirovnega sporazuma v Daytonu je bilo sklenjeno 40 pogodb, nobena ni obveljala. Bosna je danes mednarodno priznana država, vendar je to hiša brez vrat. In Evropa se je spustila na nivo etničnega čiščenja oziroma ga odobrava in omogoča: Bosna je razdeljena na 10 kantonov, zraven prideta še Sarajevo in Srbska republika. Vsak bo imel zase svojo ustavo, katera naj obvelja za vso državo?

Po tej logiki naj bi imeli tri vojske in tri policije.

14. septembra bodo volitve. V Mostarju se je izkazalo, da so zmagale nacionalne stranke, najslabša varianta, kar jih je. Hočem reči: to niso politične stranke, ljudje se ne opredeljujejo po svojih svetovnih nazorih, pač pa po nacionalni pripadnosti in tu smo spet samo korak od naslednjega konflikta. Namesto političnega smo dobili nacionalni pluralizem. Za svobodne volitve je treba uresničiti osnovne pogoje: svobodo gibanja, svobodo govora, svobodo političnega delovanja in združevanja ter svobodo tiska, da bi bile volitve v atmosferi brez strahu. Beguncem je treba najprej omogočiti povratek, vsem zagotoviti svobodo gibanja po vsem teritoriju. Sestav občinskih in državnih gremijev, ki ga je Evropa podprla, sloni na nacionalni pripadnosti.

Bogić Bogićević

Postavljanje novih zidov v Evropi na pragu tretjega tisočletja je sramota civilizacije. Če pride do razdelitve BiH na etnični podlagi, pomeni, da bo Evropa ta princip legalizirala. In že sprejet princip se lahko ponovi kjerkoli v Evropi: na Irskem, v Italiji, Španiji, Belgiji in drugje. Toda jaz hočem verjeti, da rezervati niso za ljudi, kletke ogrožajo življenja. Hočem verjeti, da balkanski narodi niso na svetu zato, da bodo vojskovali balkanske vojne.

ETNOLOŠKA RAZSTAVA V ŠENTJANŽU

»Ko bo cvetel lan«

V soboto, 13. julija, bo ob 19.30 uri v k&k centru v Šentjanžu odprta velika etnološka razstava »Ko bo cvetel lan«. Njen namen je, da na podlagi eksponatov narodopisne zbirke Slovenske prosvetne zveze, ki so jo v petdesetih letih zbrali ljubljanski študentje etnologije pod vodstvom prof. Jerneja Šušteršiča na celotnem slovenskem naselitvenem prostoru na Koroškem, prikaže svoječasni pomen lana in ovce za koroško prebivalstvo.

Razstavo je pripravila diplomirana etnologinja Irena Destovnik iz Ljubljane. V pogovoru s Slovenskim vestnikom je dejala, da ji je zamisel za to razstavo prišla na lanski etnološki razstavi v k&k centru, ko so se ljudje pogovarjali o predmetih, kako so z njimi upravljali in še mnogo drugega. To jo je izredno zanimalo. Rekla si je, da je vse to treba zapisati, preden z ljudmi gre v grob in v pozabo.

Obiskala je nekaj teh oseb, ki jih je spoznala na razstavi in se z njimi pogovarjala o »starih časih«, o življenju na kmetiji, o lanu in ovci. Mnogo tega, kar so ji povedali, je vgradila v svoje diplomsko delo.

Lan in ovco kot nosilni figuri razstave je Destovnikova izbrala zato, ker sta simbol avtaričnosti, to je gospodarske samozadostnosti in neodvisnosti koroškega kmeta. Kdor je pridelal lan in redil ovco, je imel domala vse potrebno za preživetje. Kajti od lana in od ovce so ljudje dobili najosnov-

Etnologinja Irena Destovnik

nejše: hrano in obleko. Porabili so vse.

Iz lanovega stebila so naredili prejo, pezdil so pomešali med steljo za živino ali pa z njim zamašili luknje bečelnjakov, da mravlje niso mogle noter. Prežihov Voranc pa je v Samorastnikih opisal, da je tleče predivo služilo tudi za mučilno sredstvo. Iz lanenega semena so stisnili olje, tropine pa so dajali bregim kravam. Seme in olje sta bila važna domača medicina, olje pa vrhu tega še pomembno za izdelavo kuhinjskega in tehničnega olja (firnež).

Ovca ni dajala samo mesa, na primer pečenko za praznične dneve kot so to bili žegnanje, velika noč, božič, žetev in mlattev, dajala je mleko, iz katerega so delali skuto in sir. Iz loja so vlivali sveče, za stenj pa so vzeli laneno prejo. Ovčjo kožo

so ustrojili za plašče, irhaste hlače in razna pokrivala, volna pa je bila poleg lana glavna surovina za obleko, ovčji gnoj pa je sploh najboljši. Iz mešane lanene in volnene niti so dobili raševino, ki ni bila primerna le za spokorne vaje, ampak predvsem za delovno obleko.

Za predelovanje niti iz lanene preje in ovčje volne v prte, oblačila ter pokrivala in vreče so bili potrebni stroji – od tkalske deščice (brdala) do kolovrata, od preslice do statve je segal razpon teh pomožnih sredstev.

Kakor rdeča nit pa se skozi razstavo vleče postopek nastajanja niti.

Razstava bo prikaz nekdanjega trdega življenja, ki pa je bilo uglašeno po strunah narave in je v sozvočju z njo tudi potekalo.

Franc Wakounig

SURA ZA AFRIKA FESTIVAL '96

Obrazi Afrike

Kljub dežju je bilo občinstvo navdušeno nad skupnim nastopom

Vsi poznamo zastrašujoče prizore iz tako imenovanih dežel v razvoju. Poravnava konfliktov med severom in jugom z vsemi posledicami, kot so to vojna, lakota, ogrožanje otrok in žena, nezadržna rast prebivalstva, begunci, mamila, izguba tropskega deževnega gozda in naravnih zakladov, vse to stoji v ospredju delovanja.

Vendar, ta dežela ima še drug obraz. Slike – pisane in pozitivne o raznoliki kulturi, tradiciji in družbi na jugu dežele – so pri nas še premalo znane.

(Iz »Eine Welt für alle« Österreichische Entwicklungszusammenarbeit)

»Respect for Africa« (Peter Kuthan) se imenuje film, ki naj bi spremenil oziroma razčistil naš odnos do Afrike. Pokazali so ga v četrtek, 4. julija, v Šentjakobu v Rožu. Koncert dunajske Tschuschenkapelle in skupine Ghorwane iz Mozambika v soboto, 6. julija, tudi v Šentjakobu, je zagotovo bil višek

zaključnih prireditev vseavstrijskega festivala »Sura za Afrika«.

»Sicer smo mokri do kože, ampak vzdušje in glasba sta enkratna«, je bilo v Šentjakobu slišati pod vsako marelo. Proti mrazu pa je pomagal kakšen topel prigrizek in predvsem – ritem slovanske, orientalske in afriške glasbe.

V februarju t.l. se je glasbeni skupina Tschuschenkapelle odpravila na turnejo po Afriki, kjer je nastopala skupaj s tamkajšnjimi glasbeniki. Po vrnitvi v Avstrijo je obveščala javnost o perečih problemih te dežele. Skupni nastopi s skupino Ghorwane pa utrjujejo solidarnostne vezi in so izraz stremjenja po enakopravnosti vseh narodov. Ghorwane je ime ozkega jezera v Mozambiku, ki se nikoli ne posuši, niti v najhujši vročini ne. Skupina je prevzela to ime, da bi simbolično nakazala sporočilo »Ne damo se, niti pod najhujšim pritiskom« in »Glasba je orožje v borbi proti krivici.« k. w.

15 LET BOROVELJSKEGA MOŠKEGA ZBORA

Steber bogate kulturne dejavnosti SPD »Borovlje«

Ženski kvartet in moški zbor sta skupaj posnela CD in kaseto

Domače in veselo, skratka prijetno je bilo v soboto, 6. julija pri Cingelcu na Trati, ko je moški zbor SPD »Borovlje« s pevskim koncertom slavil petnajstletnico obstoja in je skupaj z boroveljskim ženskim kvartetom predstavil kaseto in

zgoščenko (CD) »No pesem hoč' mo vam zapet«. Ker pa je veselje in praznovanje v krogu prijateljev dosti lepše, je na koncertu sodeloval še mešani zbor iz Sel.

Ustanovitelj sedanjega boroveljskega moškega zbora je

mag. Roman Verdel. Začetki segajo v čas, ko je graški slovenski študentski moški zbor še krepko prepeval in gostoval po Koroškem in bil zgled, da so se pred petnajstimi leti opogumili v Borovljah in tudi na Suhi in ustanovili lastna

zbora. V teku let je pri boroveljskem moškem zboru pelo precej pevcev, ki so zaradi študijskih in poklicnih obveznosti zapustili domači kraj in se tako tudi poslovili od zbora. A močno jedro je preneslo ta odliv in zbor trenutno šteje ducat aktivnih pevcev. V soboto so nekateri bivši pevci ponovno stopili na oder in skupno z zborom zapeli dve pesmi.

Zbor sodi danes med stebre razvejanega delovanja domačega kulturnega društva, hkrati pa nadaljuje bogato in na žalost kar pozabljeno tradicijo moškega petja v Borovljah. Pred drugo svetovno vojno in po njej, do leta 1955, so v Borovljah imeli sila močne moške zборе, pevci so po svojem ubranem in dostikrat hudomušnem petju sloveli daleč naokoli, pri Cingelcu na Trati, ki je že takrat bil slovensko kulturno središče, pa se je na enem od svojčas zelo priljubljenih zborovskih srečanjih in tekmovanjih kot dirigent proslavil tudi Pavle Kernjak. Duša takratnega petja in zborovodja je bil že pokojni Anton Špruk, ki je zbral in za-

pustil bogat notni fundus. Iz njega moški zbor seveda še danes črpa.

Iz dekliškega zbora je nastal ženski kvartet pod vodstvom Edija Oražaja. Oba zbora sta že dalj časa imela načrt izdati kaseto in zgoščenko. Iz tega se je porodila misel, da bi jo izdala skupaj in sicer prav za petnajstletnico moškega zbora. V soboto je številno občinstvo kaseto in zgoščenko zelo pozdravilo in mnogi so jo že kupili.

Na sobotnem koncertu je predsednik SPD »Borovlje« Melhijor Verdel pozdravil tudi številne častne goste, med njimi boroveljskega župana dr. Helmuta Krainerja, podpredsednico ZSO Sonjo Wakounigovo, predsednika NSKS Nantija Olipa, podpredsednico SPZ Heleno Verdelovo, tajnika KKZ Nužaja Tolmajerja, vicekonzula R Slovenije Marka Vrevca in druge.

Po koncertu je bil družaben večer, čigar vzdušja niti občasn timer ni kvaril.

CD in kasete so naprodaj v obeh slovenskih knjigarnah in pri SPD »Borovlje« f. k.

PRIREDITVE

PETEK, 12. 7.

- SELE, pod Mažijevo lipo
20.00 Dobrodelni koncert v pomoč žrtvam plazov; sodelujejo MoPZ Sele, MoPZ Valentin Polanšek, MoPZ Borovlje, Šentjanski tamburaši, Dvojezični zbor

SOBOTA, 13. 7.

- ŠENTJANŽ, k & k center – SPZ
19.30 Odprtje etnološke razstave o lanu in ovci
ŽAMANJE, gostilna Picej-Tedl – SPD »Vinko Poljanec«
20.00 Tradicionalno kresovanje
ŠMIHEL, pri farni cerkvi – MePZ Podjuna in PD Gorotan
20.30 Koncert – Anja Kapun (klj. flavta, sopran), Johannes Kohala (orgle, čembalo), Gudrun Mitterer (sopran)
ŽELEZNA KAPLA, pred kopališčem – SPD »Zarja«
20.30 Poletna noč – za ples igra ansambel »Slovenski kvartet«

NEDELJA, 14. 7.

- KOMELJ – ZKP, SPD »Elinost«
9.30 XVII. pohod na Komelj
NA GORI, v gostilni pri Kokeju – SPD »Zvezda«
20.00 Veselica; nastopajo »Koroški muzikantje« iz Slovenije in »Die Seetal-Musikanten« iz Hodiš

PETEK, 19. 7.

- SELE, na občinskem uradu – Strojni krožek Podjuna
9.00 (do 12.30) Informativni dopoldan Strojnega krožka Podjuna
RIKARJA VAS, na športnem igrišču – SPD »Danica«, SPZ
20.30 Open air koncert z rock skupino »Shankrock« iz Slovenije; predskupina »Alpe-Adria-Sekstet«

SOBOTA, 20. 7.

- ŽELEZNA KAPLA, v Zadrugi – Strojni krožek Podjuna
9.00 (do 12.00) Informativni dopoldan Strojnega krožka Podjuna
ŠENTJANŽ, v k & k centru – SPD »Šentjanž«
20.00 »Olje – akvarel – akril«; skupinska razstava treh domačih umetnikov: Michael, Erika in Birgit Jenko
NA GORI, pri Košarju – SPD »Zvezda«
20.00 Veselica; igrajo Koroški muzikantje iz Slovenije ter Seental Musikanten

TOREK, 23. 7.

- ŠENTJANŽ, k & k center
20.00 »Evropski parlament«; pogovor z Bojanom Schnablom, svetovalcem avstrijske socialdemokratske frakcije v Evropskem parlamentu

SOBOTA, 27. 7.

- NA GORI, pri Košarju – Vaščani pojo
20.30 Koncert: pojejo in igrajo Šentjanski tamburaši, Angelika in Eva Liebau, Vaščani pojo. Ob slabem vremenu bo koncert v ljudski šoli v Bilčovsu.

GALLERY 'ANIN

razstavlja **Drago Valentini**
foto-grafika in objekti
v Šmihelu nad Pliberkom 7

Galerija je odprta do 14. julija '96 dnevno od 16. do 19. ure.

CLUB TRE POPOLI

organizira jezikovne počitnice
v Portorožu in Piranu
Tečaji slovenščine, italijanščine in nemščine
od 18. do 24. avgusta '96.
Letos novo: tečaj risanja
Informacije M. Hudobnik, tel. 0463/54 0 79-22

Zdravnik splošne prakse
dr. Franc Wutti
Borovlje, Dollichgasse 5,
sporoča,
da bo ordinacija med
11. in 28. julijem
zaprta zaradi dopusta.

SIMONOV ZALIV
V IZOLI

apartma za 4-5 oseb,
sodobno opremljen,
kuhinja, kopalnica,
za 560 ATS na dan.
Informacije na uredništvu
SV, tel. 0 46 3/51 43 00

Slovo od Janka Schöttla,
po domače Žaborca

Ni še dolgo od tega, ko je prišel na uredništvo Slovenskega vestnika in smo kramljali o raznoraznih stvareh. Seveda je beseda nanese na izseljeniški spomenik na Radišah. Veselil se je njegove postavitve in obljubil, da se bomo videli pri odkritju tega pomnika na koroško etnično čiščenje.

A v nedeljo ga ni bilo na Radiše. Namesto tega se je med pregnanci raznesla žalostna vest, da je v soboto, 6. julija Janko Schöttl, po domače Žborc na Rutu pri Hodišah, v 64. letu starosti umrl.

Prav izseljeništvu je pokojnemu Žborčevemu gospodarju vtisnilo pečat v dušo in spomin. S to travmo je moral živeti vse svoje življenje. Žborčeva družina je bila izseljena oz. pregnana z doma 14. aprila 1942 in je iz zbirnega taborišča v Žrelcu bila deportirana v taborišče Hesselberg pod istoimensko sveto goro Frankov v Nemčiji. Domov se je vrnila 25. julija 1945. Le z muko je Janko Schöttl pripovedoval o tem hudem času.

Žborčeva družina je bila in je steber slovenstva v Hodišah. Zato je tudi morala v pregnanstvo.

Pokojni Janko Schöttl ni stal rad v ospredju, a kjer in kadar je bilo treba prijeti za delo in se

postaviti v bran za staro pravdo, takrat je bil na mestu in s svojim vedrim značajem ter prijetno besedo je znal razveseliti sočloveka. Nikoli in nikjer ni skrival, kaj in katerega mnenja je, to svojo pokončnost je živel v družini in v družbi in s tem bil najboljši zgled poštenega in neuklonljivega koroškega Slovenca.

Bil pa je pokojni velik pevec. Rad se je spominjal danes že legendarnih nastopov pod taktirko Pavla Kernjaka in Folitija Hartmana, pel je pri Rožanskih fantih in sodeloval v domačem društvu in vse do zadnjega je rad vzdignil to ali drugo pesem. Zadnja leta pa mu je bolj in bolj zmanjkovalo sopevcev. Z vsem srcem pa je bil povezan z Zvezo slovenskih izseljencev, s svojimi sotrpini.

Smrt pokojnega je v slovensko občestvo na Koroškem, predvsem pa v Hodišah, vrezala globoko vrzel. K zadnjemu počitku na hodiškem pokopališču so Janka Schöttla položili v torek, 9. julija 1996. Na odprtem grobu se je od sotrpina v imenu izseljencev poslovil predsednik Jože Partl in se mu zahvalil za njegovo zvestobo.

Svojcem pokojnega, ženi, sinovoma in in 86-letni mami izrekamo naše iskreno sožalje.

ZVEZA SLOVENSKIH ŽENA

sporoča, da bo tudi letos organizirala
letovanje otrok v Poreču
z učenjem slovenščine
od 19. do 30. julija '96

Cena: 3.200 šilingov

Prijave sprejema: Milka Kokot, tel.: 0 46 3/51 43 00-40

Praznujejo

Feliks Golavčnik iz Šentlipša in Melanie Enzi iz Goselne vasi – poroko; Hanzi in Rozvita Kogoj – poroko; Rozi Kelih iz Sel – rojstni dan; Marija Mlečnik s Kota – rojstni dan; Joza Frantar – rojstni dan; Franc Polcer v Veselah – 60. rojstni dan; Mirjam Strmenik iz Encelne vasi – rojstni dan; Ciril Rudolf z Bistrice pri Pliberku – 93. rojstni dan; Greti Laussegger iz Celovce – rojstni dan; Cilka Komatz iz Šentjakoba v Rožu – rojstni dan; Ana Hutter iz Večne vasi – osebni praznik; Janez Havel iz Globasnice – osebni praznik; Jakob Kerbitz iz Vogrč – osebni praznik; Franc Žuntar iz Črgovič – osebni praznik; Lekš Lutnik z Blata – osebni praznik; Paula Del Fabro iz Sveč – osebni praznik; Jani Oswald iz Celovca – rojstni dan; člani društva Peter Markovič v Rožeku Ani Hobel, Aleks Schuster, An-

ton Koren, Jozi Valentinič, Hanzi Serajnik in Zdravko Schellander; Hanzi Mikl s Pečnice – rojstni dan; Margareta Krainz iz Libuč – rojstni dan; Margareta Jug iz Železne Kaple – 87. rojstni dan; Nani Gasser iz Bilčovsa – rojstni dan; Marija Urank iz Encelne vasi – rojstni dan; Peter Grilic iz Lovank – rojstni dan; Vera Sticker iz Šentjakoba – osebni praznik; Malka Sadovnik – god; Nani Mak iz Borovelj – rojstni dan; Mici Böhm iz Področce – osebni praznik; Mici Kristof iz Velike vasi – osebni praznik; člani društva upokojencev v Podjuni Marija Jernej, Margareta Kert in Margareta Pogačnik; Jožef Otschan iz Šentpetra na Vašinjah – 50. rojstni dan; Matej Kežar iz Železne Kaple – rojstni dan; Marjan Srienc z Rebrce – rojstni dan; Franc Polcer ml. – rojstni dan.

SLAVLJENCEM ČESTITA TUDI SLOVENSKI VESTNIK

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

- Četrtek, 11. 7.**
18.10 Rož – Podjuna – Zilja.
Petek, 12. 7.
18.10 Kulturna obzorja.
Sobota, 13. 7.
18.00 Od pesmi do pesmi – od srca do srca.
Nedelja, 14. 7.
6.08 Dobro jutro, Koroška – Guten Morgen, Kärnten! Duhovna misel.
18.10 6 x 6 – Domače uspešnice.
Ponedeljek, 15. 7.
18.10 Kratki stik.
Torek, 16. 7.
18.10 Partnerski magazin.
Sreda, 17. 7.
18.10 Domača glasbena mavrica.
21.04 Glasbena oddaja.

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 14. 7.

13.30 ORF 2

PONOVI TVI

PONEDELJEK, 15. 7.

17.00 TV SLO 1
2.30 ORF 2

Z naslednjimi prispevki:

- Seja narodnostnega sosvetja v Celovcu: Kako učinkovit je po 20 letih zakon o narodnostnih skupnostih?
- V spomin na preteklost – v opomin za bodočnost: Na Radišah odkrili spomenik nasilno pregnanim.
- »Dežela ob Dravi«: Slovensko prosvetno društvo »Srce« si tudi v 90-letu obstoja prizadeva za sožitje z narodom sosedom.
- »Dokler bom dihal, bom blagoslovljal«: 65-letnica mašništva obirskega župnika Tomaža Holmarja.
- »Na tratci pod Lipo« – Dobrodelni koncert za žrtve hudih neurij v Selski občini
- Po Kneipovi poti do zdravja: V Železni Kapli uveljavljajo zdraviliški turizem.

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser StraBe 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov
s posebnim poudarkom na
narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Glavna urednica Sonja Wakounig;
uredniki Jože Rovšek, Franc Wakounig,
Mirko Stukelj

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na
Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser StraBe 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

POJASNILO

V Slovenskem vestniku 26. maja 1995 (št. 21) je bil objavljen članek Zveze koroških partizanov z naslovom »Lažniki in obrekovalci«. V tem članku piše, da je svobodnjaški politični mladostnik mag. Grasser opsoval antifašistične borce in še posebej partizane za sovražnike domovine in s to nezasišano argumentacijo odklonil udeležbo na uradni svečanosti

ob spomeniku žrtvam za svobodo Avstrije na celovškem pokopališču.

Nismo imeli namena, da bi prikazali gospoda mag. Karla Heinza Grasserja kot lažnika in obrekovalca ter da bi ga postavili v bližino nacističnega režima. Če je kdo od bralcev to izjavo tako razumel, prosimo, da nam ta vtis oprostite.

Ured. Slovenskega vestnika

POJASNILO

V Slovenskem vestniku 26. maja 1995 (št. 21) je bil objavljen članek Zveze koroških partizanov z naslovom »Lažniki in obrekovalci«.

V članku je Heinz Stritzl dvoumno označen kot eden tistih nepopoljšljivih, ki še po pol stoletja žaluje za zločinskimi nacističnim režimom in ki verbalno napada »antifašistične borce in žrtve nacizma«. Nadalje je bilo objavljeno, da skuša partizanom naprtiti krivdo za zločine nad civilnim prebivalstvom v časih in na področjih, ko v tistih krajih organiziranega partizanstva

sploh še ni bilo. Popolnoma napačno smo pisali, da je pisal spomine v »Kronen Zeitung«. Obžalujemo te očitke proti Heinzu Stritzlu, ki ga po krivem potiskajo v bližino nacističnega režima. Pravilen tudi ni zapis, da se strahopetno skriva za fantomske priče.

Obžalujemo, da smo označili Heinza Stritzla za pravega sovražnika domovine. Uredništvo Slovenskega vestnika se distancira od inkriminirane vsebine v začetku citirane objave in se opravičuje pri g. Heinzu Stritzlu.

Ured. Slovenskega vestnika

Na obisku v Ljubljani

Drage dame in gospodje (lahko zadevo tudi obrnete, če hočete, pravzaprav sem nameraval kar naravnost in brez kakšnega poslovnega prispevka odpičiti na morje – trdo prisluženi honorar gor ali dol. Toda vreme ga je v zadnjih dneh full sralo, nekakšna območja nizkega zračnega pritiska so se vrtela tudi nad Jadrnom, pa sem si rekel, vode od zgoraj in od spodaj pa le ne potrebujem in sem za nekaj dni obvisel kar v mestu ob Ljubljani. Rekel sem si, duhovno len in izčrpan, kot sem že bil, in nič pametnega in niti manj pametnega mi ni prišlo več na misel: morda se bom pa v glavnem mestu slovenstva spomnil, česar ne morem zamolčati potrpežljivim bralkam in bralcem – in glej, že pišem.

Seveda moram resnici na ljubo priznati, da to ni težko, kajti matična država mi je postregla kar s petletnico samostojnosti. Tako sem se lahko udeležil raznih državnih in strankarskih veselic. Še dobro, da se eni in drugi matični Slovenci tako radi preštevajo.

Piše prof. dr. Zmeda

No, na svečanosti v Cankarjevem domu sem se počutil neka-ko približno kot na kakšni boljši gimnazijski akademiji, čeprav na akademiji navadno ne govori ministrski predsednik. Potem pa so bile kar dva večera zaporedoma slavnostne prireditve na prostem. Prav tistim strankam, ki zamejske Slovence posebno zavzeto silijo v nekakšno skupno zastopstvo, ni zadostovala enotna državna prireditev, ker jim je bila menda zaradi Kosovela preveč levičarska, čeprav bi jim morala tam razstavljena vozila, vojaška letala in minometi kot hardlinerjem še posebno ugajati.

Kakorkoli že, naslednji večer so Janša & Co imeli lastno slavo, lastne nagovore, lastno muziko in lasten »fajerberk« – samo tanki so jim še manjkali. Vsekakor je bilo jasno, da so se imenitno zabavali, četudi ne enotno. A za enotnost imajo ja nas, severne brate in sestre. Celo lastno resolucijo so nam parlamentarci Republike Slovenije – to pa enotno – kar takoj po proslavah posvetili. Hvala bogu, v časih le mislijo na nas,

ubogo zatirano manjšino!

Seveda so tudi v deželici na južni strani Karavank, kjer so reklame požrle poezijo in pregovore, nergači, ki jim nikoli ni nič po volji. Ravno ko so se v vojaški paradici pomikali lepo spucani pripadniki slovenske vojske mimo parlamenta, zaslišim ob sebi nekega starejšega moškega:

»Pejte v rit, jebemti. Mi smo hoteli svet spremeniti, pa se je svet sam spremenil, zdaj pa imamo, kar imamo, pizda!« Strašno grdo govorjenje ob tako slovesnem trenutku, kako le more.

Če bi jaz imel kakšno besedo, bi seveda napravil vse čisto drugače: praznike bi spremenil v polnike, da bi ne bili tako prazni. Tiste pa, kakor onega mojega starega prijatelja, ki je še vedno čisto potr, kadar zasliši danes že skoraj nezaslišano partizansko pesem in ki ne more preboleti razpada dobre stare Jugoslavije, tiste lahko potolažim: prej ali slej se bodo južnoslovanski narodi spet znašli pod skupno streho, pod katero vsi tiščijo – v EU ...

40

KRIŽANKA

Sonja Wakounig

1	2	3	4			5	6	7	8	9		10	11	12	13
14						15						16			
17				18	19			20			21				
22				23		24	25		26					27	28
29			30							31			32		
		33							34					35	
36	37				38	39			40				41		42
	43			44				45					46		
47				48			49					50			
51			52			53				54	55			56	
		57								58			59		
60						61							62		

VODORAVNO: 1. ustanova v Podpeci, muzej odpora v NOB na Koroškem (dve besedi) 14. državna blagajna 15. sprejemnica v stanovanju 16. vojakovo plačilo 17. pokrajina v severni Italiji ob slovenski meji 20. Jezusov učenec 22. ovrtna ruta 23. največja španska reka 26. sinjina 27. 100 m² 29. mlinarjeva žena 31. značaj, nravi 33. hrvaški denar, tudi gozdna žival 34. občinska posest, po domače za travnike in grmovje 36. angleško »pol-dne« 38. uspešnica, navadno med popevkami 40. nemški veletok 41. star Slovan 43. kdor ovaja 45. slovenska pevka zabavne glasbe (Falk) 46. germanska sulica 47. žensko

ime 48. kemični znak za američij 49. velika posoda za vino 50. grška črka, po kateri so imenovani radioaktivni žarki 51. francoski slikar impresionizma (Edouard) 53. šolsko berilo 56. Ivana Kobilica 57. špansko žensko ime 58. razuzdano veseljačenje 60. duhovščina 61. dejanje, ki je nekemu v dobro 62. darilo **NAVPIČNO:** 1. domače ime za hišo, kjer je muzej pod 1. vodoravno 2. površina, del posesti 3. ustvarjanje razlike 4. glavni števec 5. najvišja igralna karta 6. predlog 7. pozele-nje 8. kup, v katerem žgo oglje 9. državljani tuje države 10. sestav, zgradba 11. živalski vrt 12. ime pred kratkim umrle

am. pevke jazza (Fitzgerald) 13. Janez Drnovšek 18. blago za kavbojke 19. biblijski očaj, ki ga srečamo, ko dosežemo 50 let 21. duhovniško oblačilo 24. avtomobilska oznaka za Reko (Rijeka) 25. kis 28. Republika Slovenija 30. redovnica 32. čistoča, snažnost 34. del zelenjavnega vrta 35. slabokrvnost 37. Chaplinova žena 39. Ivan Čargo 42. izdelovalec trakov 44. skupina ptic ali rib 45. pooblaščenec za sestavljanje uradnih aktov 47. malajska blaznost 49. rešeto 50. komičen prizor v filmu 52. okrajšava za »Europa« 53. cigaretni ogorek 54. organ za voh 55. žival, ki rije pod zemljo 59. okrajšava za »ident«

Le križ nam sveti govori,
da vidimo se spet nad zvezdami!

V globoki žalosti sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je moj dragi mož, naš skrbni oče, sin, brat in stric, gospod

Hanzi Schöttl p.d. Žaborc

v soboto, dne 6. julija 1996,
nepričakovano v 64. letu starosti
za vedno zatisnil svoje dobrotljive oči.
Od našega očeta smo se poslovili v torek,
dne 9. julija 1996, na pokopališču v Hodišah.

V ljubezni in hvaležnosti
Hemi, žena
Martin in Janko, sinova
Pavla, mati
Pavla, Mili, Mihi, Stani, sestre in brata
v imenu vseh ostalih žalujočih

Rešitev iz prejšnje številke:

VODORAVNO: 1. ČEBELARSTVO 11. OVEN 12. BATIST 13. KITAJEC 14. STO 15. OTOK 16. CAJNA 18. LAN 19. LEKCIJA 21. HOD 22. KAN 23. DOME-NA 26. MANN 27. AMORE 28. GARJE 29. AJACCIO

NAVPIČNO: 1. ČOKOLADA 2. EVITA 3. BETON 4. ENAK 5. ABECEDA 6. RACAK 7. ST 8. TISNIKAR 9. VSTAJANJE 10. OTO 17. JC 19. LONEC 20. ANNE 21. HERA 24. OMA 25. MOJ 26. MAO 28. GI

SOOČANJE S PRETEKLOSTJO

Ekskurzija sedmošolcev v Auschwitz in Krakov

O b koncu šolskega leta sta oba sedma razreda ZG/ZRG za Slovence obiskala koncentracijsko taborišče Auschwitz in mesto Krakov. Dijakinje in dijake sta spremljala prof. Štefan Pinter in prof. Magda Errenst.

Na ekskurzijo v koncentracijsko taborišče Auschwitz smo se začeli pripravljati že zgodaj. 13. maja je prišla na našo šolo gospa Dagmar Ostermann, ki je preživela grozote Auschwitza. Obema sedmima in šestima razredoma je pripovedovala, kako je prišla kot 21-letna skupno s 522 sotrpinkami iz Ravensbrücka v Auschwitz (Oswiecim) in nato v Birkenau (Brzezinka). Samo tri so ostale pri življenju. Pripovedovala nam je o grozotah, ki jih je preživela, o boleznih, ki jih je prestala, o duševni stiski, ko je videla, kako so odpeljali očeta v plinsko celico, o nemoči in obupu prijateljice ob bližajočem se koncu – smrti v plinski celici. »Da sem vse to preživela, je sama sreča.« je povedala. »Auschwitz ne živi v meni, ampak z menoj.« Sovraštva pa kljub vsemu ne pozna, čuti le dolžnost, da mladim sporoča, kako je prišlo do Auschwitza.

Tako smo bili vsi že bolj ali manj dobro pripravljeni na to, kar nas čaka. In vendar je le težko dojeti, kaj se je zgodilo v Auschwitzu. Auschwitz-Birkenau je bilo največje uničevalno taborišče tretjega rajha. Auschwitz I je danes spominski kraj – muzej – s številnimi bloki za jetnike, krematorijem I in pretresljivimi dokumenti nečloveškosti. Veliko večje je bilo

Obiskovalki iz Izraela sta na tej sliki prepoznali sorodnike ...

taborišče v Birkenau (Brzezinka), kjer so nacisti v velikanskih plinskih celicah industrijsko umorili več kot en milijon Judov in desetisoče pripadnikov drugih narodov, jih sežgali v krematorijih ali kar na prostem.

Ogled muzeja v Auschwitz I me je zelo prizadel. Ko nas je naš vodič Janusz v petek, 28. junija, vodil po nekdanjem taborišču, sem videla okrog sebe same resne in potrte obraze. Vsak od nas se je zavedal, kaj se je tu dogajalo. Ko sem videla velik kup otroških čevljev in si predstavljala, da je v vsakem paru čevljev bil otrok, me je zbolelo pri srcu. Pretresljiv je bil pogled na kupe las, bergel, oblek, očal in kovčkov. Vsak kovček je imel lastnika, v vsaki obleki je bil človek. Molčali smo ob pogledu na vse to. Naj-

bolj pretresljiv je bil blok 11 – blok smrti. V živem spominu bo vsakomur ostala pripoved našega vodiča Janusza. Pred neko sliko nam je pripovedoval o doživetju, ki ga je imel pred dvema letoma. Dve obiskovalki iz Izraela, ki sta preživeli Auschwitz, sta bili v njegovi skupini. Iskali sta tu sledove svojih številnih sorodnikov. Ustavili sta se pred to sliko in se zazrli vanjo. Začeli sta se jokati, skoraj vpiti od globoke žalosti. Jokali sta se pol ure. Na sliki sta spoznali svojo mater, starega očeta, teto, brata, sestro, bratrance. Nihče od njih ni preživel... Solznih oči ni imel samo Janusz, ko smo nadaljevali z ogledom muzeja.

V tri kilometre oddaljeni Brzezinki (Birkenau), najbrž največjem pokopališču na svetu, ni bilo nič manj pretresljivo.

V spomin na žrtve je vsak položil kamen ob spomeniku.

Zvečer smo se podali v kra-

kovsko judovsko četrt Kazimierz, kjer v zadnjih letih obnavljajo judovsko kulturno življenje. Prelepo mesto Krakov smo si ogledali že v četrtek. Vodil nas je univ. prof. Emil Tokarz z univerze v Sosnovcu. Ogledali smo si častitljivo jagielonsko univerzo, Marijino cerkev z znanim krilnim oltarjem Vita Stwosa, čudovito frančiškansko cerkev ter seveda kraljev dvorec in stolnico na Vavlu. V soboto pa smo se peljali v svetovno znani rudnik soli v Wieliczki. Tam smo več kot 100 m pod zemljo občudovali naravne in od rudarjev ustvarjene zanimivosti in se sprehodili 5 km v čarobnem podzemeljskem svetu.

Ekskurzija – odpeljali smo se z vlakom v sredo zvečer, vrnili pa v nedeljo zvečer – je bila nadvse zanimiva in za vse nepozabno doživetje.

Andrea Kropiunig

ŠAH

Zmaga Nemca M. Wahlsa v Vrbi

Z magovalec izredno močno zasedenega odprtega šahovskega turnirja »Casino Open '96« v Vrbi ob Vrbskem jezeru je postal nemški velemejster Matthias Wahls. Prvo mesto si je zagotovil prav v zadnjem kolu z zmago nad rojakom Teskejem in tako še prehitel Ukrajince Vereslava Eingorna, ki je vodil vse do zadnjega kola.

Najboljši igralec iz Slovenije na turnirju je bil s 5,5 točke Leon Mazi na 40. mestu, z enakim številom točk pa je turnir končal tudi Gregor Podkrišnik na 50. mestu.

Izreden uspeh pa je dosegla šele 14-letna Korošica Eva Moser iz Špitala: s šestimi točkami je osvojila odlično 30. mesto, mdr. je remizirala z nemškim velemejstrom Lauom (Elo 2495!).

Na turnirju sta igrala tudi dva člana Slovenske športne

zveze: Robert Hedenik je s tremi točkami zasedel 175. mesto, Tončka Einspieler z eno točko pa 200. mesto.

Zaključna lestvica: 1. Matthias Wahls (Nem.) 7,5, 2. Vereslav Eingorn (Ukr.), 3. Thomas Paehtz (Nem.), 4. Viktor Kupreichik (Belorus.), 5. Konstantin Landa (Rus.), 6. Boris Golubovid (Hrv.), 7. Robert Čelčid (Hrv.) vsi po 7, 8. Demetrios Agnos (Grčija), 9. Valerij Loginov (Rus.), 10. Ralf Lau (Nem.) vsi 6,5.

Medtem je v polnem teku tradicionalni mednarodni šahovski turnir v Šentvidu, na katerem sodelujejo tudi trije člani SŠZ: Dunja in Aleksander Lukan ter Franci Rulitz. Po treh kolih imata Dunja Lukan in Franc Rulitz 1,5 točke, Aleksander Lukan pa eno točko.

I. L.

ETNOLOŠKA DELAVNICA NA ŽAMANJAH

Mladina odkriva Koroško

Četrtri po vrsti je Zveza prijateljev mladine Ljubljana-center z neutrudno Romano Savnik organizirala s pomočjo SPZ etnološko delavnico na Koroškem. 12 mladincev zadnjih razredov osemletk je pod vodstvom učiteljice Milene Požun ter absolventov etnologije Mateja Kodriča, Damjane Žbontar, Maruške Markovčič in Sandre Habjanič v okolici Klopinskega jezera raziskovalo domače zdravilstvo, stavbarstvo, turizem, kmetijstvo, kulturno življenje in dvojezično šolstvo.

Na koncu raziskovalnega tedna je mladina pripravila razstavo z izsledki dela v gostilni Picej na Žamanjah, pozdravil pa jih je MoPZ »Vinko Poljanec« iz Škocijana s pesmijo, z besedami pa Jožej Starc in dr. Janko Malle, tajnik SPZ. Po skupinah so obrazložili svoje delo in se predvsem zahvalili družinam, ki so jim čez teden dale hrano in stanovanje (družina

Sandra Habjanič se je zahvalila Korošcem za pomoč in sodelovanje

na Čik je »prevzela« kar tri dekleta). Marsikatero poznanstvo med mladimi na ta način ne zamre, ampak ostanejo v stikih še naprej.

Pomen teh delavnic, kakršnih v Avstriji po šolah skorajda ne poznamo, je v tem, da se otroci

naučijo organiziranega terenskega dela in se nanj pripravijo, nauče se pogovarjati z neznanci, predvsem pa se naučijo opazovati okolico z drugačnimi, bolj strokovnimi in bolj odprtimi očmi. Tudi izsledki te delavnice bodo izšli v brošuri.

ŠAHOVSKI OREH ŠTEV. 36

Spielman – Šrossl / 1912

V napadu na črnega kralja sodelujejo vse bele baterije. Črni kralj se uspešno brani in belemu ni lahko najti zmago-

vite poti do črnega kralja na osmi vrsti.

Beli, ki je na potezi, je za uresničitev svoje zamisli uspešno uporabil dober položaj svoje dame. O tem se boste prepričali že po kratki analizi! Rešitev štev. 35

Z nenavadnim manevrom in šahom bele dame je beli prisilil črnega kralja, da se znajde v objemu svojih figur 1.Dg4+!! in po izsiljenem 1...Lg4: še druga žrtev belega, da se pripravi prostor belemu lovcu 2.Th6+! gh6 3.Lf7 mat!

